

rat, sicut loga purpurea triumphantium apud Romanos, illaque primum usum fuisse Alexandrum Severum tradit Aelius Lampridius; immo ex Romanis regibus primum Numam, si credimus Suidae. Qua autem ratione vestis haec dicatur coccinea, cum constet hos colores esse distinctos? Nam constat esse rubens herbae granum, quod in Galatia, et Emerita Lusitaniae civitate, teste Plinio, praesantissimum nascitur; purpura autem genus piscis est, seu conchylii, quod dicitur murex, in cuius faucibus est succus ille rubricandis vestibus aptus. Unde sacra Scriptura de illis, tanquam de duabus rebus distinctis, loquitur (Exod. 26): *Tabernaculum ita facies, decem cortinas de bysso retorta, et hyacinthi, ac purpura, coccineque bis tincto.* Facile hanc difficultatem solvit D. Ambrosius (lib. 20. in Luc.), dicens ministros Pilati duplici veste Christum induisse; una coccinea, et altera purpurea: ut in ea martyrum palmas, in hac regiae potestatis insignia designarent. Cuius sententiae video etiam assentiri Iuvenicum (in lib. Evangelicae historiae) ubi ait:

Purpureaeque illi tunicam, chlamydemque ruben-
luducant, spinisque caput cinxere cruentis. (tem

Verum, quia cum communi aliorum Patrum intelligentia haec pugnat opinio, facilius arbitror responderi posse, quod, ut docet D. Augustinus (li. 3. de consen. Evan. c. 9), quia purpura est coccio valde similis, propterea appellata est vestis illa, coccinea: quae etiam fuit sententia D. Athanasii (ser. de cruce et passione). Vel certe, quia erat *diapha*, de qua Plinius, hoc est, bis tincta, semel colore coccineo, et iterum purpureo. Quod videtur praesignatum fuisse in veleri lege, dum sacerdos legalis, qui Christum summum sacerdotem representabant, indui praecipitur superhumerali hyacinthino, purpura, et coccio bis tincto: ubi Originale legit: *vermiculo, et coccio*. Haec igitur purpurea vestis, tametsi ad decorem, et ornatum semper adhiberi consueverit, ut constat ex purpureo velo Sancti Sanctorum, et superhumerali sacerdotis, et ex tabernaculo Holopherm, quod purpura erat ornatum, et ex purpurea veste, qua honoris, et gloriae causa, iussu regis indutus fuit Daniel, et ex usu Romanorum, qui eis, quos ut reges salutabant, togam purpuream per nuntios mittebant, ut referunt Cornelius Tacitus (li. 4), Tullius (orat. 7), et Iosephus (li. 14. Antiqu. c. 5); Christo tamen Domino non ad splendorem, sed ad infamiam, et illusionem data est. In eo tamen purpura haec alias Regum, et Imperatorum longo intervallo antecedit, quod illa hinc sanguine vermiculi muricis tinctae fuit: at purpuram haec sacer illius sanguis tingebat, qui se vermiculum appellavit, tanquam tenerimus ligni vermiculus; reos enim erorum ex vulneribus capitis, ab acutissimis spinarum aculeis et inflatis effluens, vestem illam rubricabat, et purpureo novi huius vermis succo non parum rubicundam reddebatur. Unde Isaias (c. 63): *Quare ergo rubrum est vestimentum tuum? Quod de rubore a sanguine Christi mutato intelli-*

gi debere, unanims SS. Patrum intelligentia docet. D. Ambrosius (lib. 10), et Origenes (cap. 35. in Matt.) asserunt, quod quando Rahab per fenestram protexit funes sericos, et coccineos, ut mortem fugeret, et Zaram filii Thamar digitus purpureo filo ligatus fuit, purpuream hanc Christi vestem praesignabant, qua nuditas florum Adam contenda erat, et peccata omnium abolenda: rubro enim suo colore sacrum Christi sanguinis erorem significante, emundat nos ab omni iniquitate. Accedit ad haec insignis alia huius coccineae chlamydis imago, a paucis notata, allare videlicet, quod cum ex uno loco ad alium portaretur, et ex divino praecepto, purpura inducitur. Sacrosanctum Christi corpus allare quidem erat, ubi quotidie anima Christi libere se offerrebat, et immolabat Deo Patri: et quidem cum tunc allare portatile esset, idam ex domo Caiphae ad domum Annae, et ex hac ab Herode ad Pilatum duceretur, veste purpurea indui voluit, ut figura figurato responderet. Divus Ambrosius (sup. Psal. 18. ser. 17) ait, Christum purpura indui voluisse, ut significaret se non solum roseo hoc sanguine per purpuram significato Sanctorum animas decorare; sed et principes, et reges facere: *Sanguis inquit, Christi purpura est, qui efficit Sanctorum animas, non solum colore resplendentes, sed etiam potestate, quia reges facit, et meliores reges, quibus regnum donet aeternum; haec ille.* Unde et in Apocalypsi dicebat Christo sancti illi seniores (Apoc. 5): *Redemisti nos Deo in sanguine tuo, et fecisti nos Deo nostro regnum, et regnabimus super terram.* Regnabimus super terram, ne intelligas terrestre regnum designari, nam in caelo regnantes super terram regnant. D. Augustinus (ser. 114), et Hilarius (can. 33) per hanc purpuram mystice intelligi volunt Martyres, proprio erore purpureos, quibus Christus Dominus ad decorem induitur, ut praedixerat Isaias (c. 49): *His omnibus quasi ornameto vestieris.* Atque in simili sensu explicanda sunt verba illa Sponsae (Cant. 7): *Comae capitis tui sicut purpura regis, tincta canalicibus.* Per comas capitis Christi, sanclos martyres, per canales vulnera Christi, per purpuram, quae olim non nisi ex sanguine cuiusdam conchylii marini fiebat, quae raro inveniebatur, et ideo solum reges purpura induebantur, sanguinem Christi intelligo, quo praediciae comae tinctae fuerunt, et cuius virtute propriam sanguinem martyres profuderunt, ut fortes facti in bello, sanguinem sanguine, quoad poterant, compensarent. Horum fortitudinem praevidens Nahum propheta praedixerat: *Clypeus fortium eius igitur, viri caerentis eius in coccinis: Septuaginta vertunt, arma potentiae eius ex hominibus.* Pagninus legit: *Clypeus eius rubefactus est.* Dicitur Martyres clypeus, quia sicut clypeus non offendens, sed lectus patiens, et iacula in se recipiens protegit; ita sane ipsi non offendendo, sed patiendo se et Christi fidem defenserunt, ut canit Ecclesia:

Caeduntur gladiis more bidentium,
Non murmur resonat, non querimoniam,
Sed corde tacito mens bene conscia
Conseruat patientiam.

HOMILIA XIV.

De corona spinea, venerando Christi Domini capiti imposita, quae permixtis tam humanarum, quam divinarum litterarum monumentis pulchre illustratur.

Christo purpura iam induto, immanissimi illi illuores acerbissimum ac inauditum decoris, et doloris genus excogitantes, et coronam spineam contulerunt, et venerando illi capiti, in quo omnes thesauri sapientiae, et scientiae Dei delitescunt, summa crudelitate infixerunt; adeo ut acutissimae spinarum cuspides et tempora perforarent, et lotum caput, ultra quam dici possit, undequaque laererent. Coronam enim illi formam pilei effecerunt, si credimus D. Bernardo, et Callisto Paeftino, ut sic sacrosanctum illud caput spinarum aculeis undequaque obrueretur.

Coronam spineam, commentum fuisse Romanorum militum, his verbis tradit Tertullianus (de cor. milit. c. 9): *Illam impietatis contumeliosae coronam populus non conceit, Romanorum militum commentum fuit ex usu rei secularis.* Refert Titus Livius (decade 3. lib. 10), Romanos solitos esse variis caeremoniis uti in regum creatione: *Ibi, inquit, Mosissimum primum regem appellatum, eximitis ornatum laudibus, aurea corona, aurea patera, sella curuli, et scipione eburneo, tinea piela, et palmita tunica donat.* Ad illuendam igitur contumeliosus Christum Domium, multis ex his caeremoniis erga illum abusi sunt.

Circa materiam, ex qua haec fuit confecta corona, non est una omnium sententia. Nam d. Hieronymus (in cap. 3. Abacuch, et in c. 2. Aggae), et alii, aiunt fuisse ex rhamno, plena sentibus et hericio simili. Quod si ita est, non vacat mysterio: tum quod ait Caelius Rodiginus (lib. 3. Sect. antiq. c. 9), rhamnus est amuletum, seu antidotum contra phantasmata; tum quia, ut tradit Dioscorides (c. 102. lib. 2), fama est, ramos rhamni valvis, vel, ut alii tradunt, belluis impositos, veneficia depellere, unde ortum habuit adagium: *Progrigne rhamnum malorum depulsorem.* Ita sane si huius rhamnae coronae Christi mirabilis virtus beluiniis peccatoribus applicetur, veneficia antiqui serpentis incantationes, ac diabolica phantasmata penitus evanescere faciet. Atque hinc Hieronymi sententiae imitendo facile erit, quod alias difficile esset, rationem reddere, quare cum inter arbores de regia dignitate alleretur, soli rhamno illa delata est, omnibus aliis postpositis, foliorum aspectu, et fructus suavitate gratioribus multo. Ratio huius iuxta d. Hieronymi sententiam assignari posset, quod cum corona Christi ex rhamni materia contextenda foret, qua caput, supremam corporis Christi pars, redimendum erat, inde tantam dignitatem contraxit, ut aliarum arborum caput et rex effice mereret. Idque praevidens Spiritus sanctus, rhamnum regia dignitate praeceteris donavit. Itaque regum sibi delatum

fuit non sine futuri mysterii tacita insinuatione: dixerant enim omnia ligna ad rhamnum: *Veni, et impera super nos. Quae respondit eis: Si me regem vobis constituitis, venite, et sub umbra mea requiescite*: ita Christus: adesse, ait, sub capite vestro, quod rhamno aculeata coronatum cernitis: quaerite requiem animabus vestris; non sub rosis, ut illi, qui olim dicebant: *Coronemus nos rosis, antequam marcescant. Si autem non cultis*, inquit rhamnus, *quiescere sub umbra mea, credatur ignis de rhamno, et decorat redros Libani*. Proh dolor: quot sunt, qui cum sub corona Domini, et rhamno requiescere nolissent, penitus consumpti sunt? quibus ut crux, corona spinarum stultitia fuit, et scandalum. E contra certe accidit illis, qui spinosas aculeis minime absterxerunt, ad Christum rhamno coronatum, ut ad regem suum confingunt, Iis enim spinas istae flores sunt. Unde d. Clemens Alexandrinus (*l. 2. paedag. c. 8*) ait: *Haec corona flos est eorum, qui crediderunt in eum, qui fuit glorificatus; cruentat autem, et castigat eos, qui non crediderunt; tunc autem acerbior haec erit castigatio, cum de rhamno crediderit ignis, ignis inquam ille, de quo Christus: It in ignem aeternum.*

Alii putant coronam ex quibusdam crespiis sentibus, quas spinas sanctas vocant, confectam, quarum singulae tribus spinulis constant; ea ducti ratione, quod ad manus facile habentur, quippe quae in monte Oliveti frequentes admodum essent. Quod si haec sententia vera est, merito hoc spinarum genere Christi corona confecta fuit; tum quia cum Christus, qui est ipsa sanctitas per essentiam, coronandus esset, rationi magis consentaneum erat, spinas, quas sanctas vocabant, coronaret: tum quia illo trino verpium nexu quasi insinabatur, unam sanctissimae Trinitatis personam corona ex hac materia plexa redimendam fore: tum etiam, quod cum ipse hoc acerbissimo capitis dolore insano nostro capiti mederi contenderet, triplici illo morbo laboranti, cuius meminit Ioannes (*c. 2*): *Concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, et superbia vitae*, merito quidem triespisidibus spinis coronari voluit.

Alii tandem cum d. Augustino, et haec est communior et celebratior sententia, asserunt, coronam Christi Domini ex iuncis marinis compactam fuisse, quibus Syria, et vicina Aegyptus scatent, acutissimaeque cuspidis habent, dicente Poeta:

Et acuta cuspidis iunci:

Et alibi:

Et carice pastas acuta,

Idem enim pollet, *Juncus*, quod *carice*, *scirpus*, aut *popyrus*, ut colligitur ex Plinio; unde mare rubrum apud Hebraeos mare caricosum nuncupatur, eo quod illis litorea eius abundet, testaturque Gulielmus Durantes (*lib. 6. rational. div. offic. cap. de Parasceve*), se propriis oculis vidisse coronam spinarum; et ex marinis iuncis esse compactam: vidit autem illam in thesauro

regis Francorum: nam ut refert Genebrardus (*lib. 4. suae chronol.*): *S. Ludovicus rex Galliae a Graecis redemit coronam spinarum, tanquam Lutetiam asportari praecepit, cui ipse obviam comitantibus Episcopis, et regni proceribus venit multis cum lacrymis et suspiriis, nudis pedibus, undique affluente, et in genua prostrante populo. Ex diebus haud difficile erit deprehendere magnitudinem, et acerbitatem doloris, quem sacrosanctum Christi caput pertulit: nam praeterquam Chrysostomus ait, mille puncturis caput eius laceratum fuisse, si minima spinula pede calcata adeo vehementem dolorem incutit, ut pastor ille apud Theocritum dicat: *Quantula est punctura spinae, et quantum hominem domat?* quid quaeso doloris tot durissimi, et acutissimi iunctorum aculei, tenerrima Christi tempora, et delicatissimum eius cerebrum terebrantes non inferrent?*

Extant in sacra Scriptura huius coronationis Christi tres praecipuae imagines, mirabili quadam ratione illam adumbrantes. Prima est ille salis ab omnibus decantata, qua Moyses longe videns Deum in rubo existentem, spinis, ac sentibus circumdatus, dixit (*Exod. 3*): *Fadam, et video visionem hanc magnam*. Ubi animadversione dignum occurrit, quod si visioem illam magnam, ac mirabilem arbitraretur esse Moyses, mirabiliorem sane hanc iudicaret, intuens Christum spinis coronatum: quia in rubo elsi Deum ambiunt spinas, sed non pungunt; hic autem et ambientes pungunt, et pungentes undique ambiunt, et graviter alligant. Et sicut ibi sacer textus referit, dixisse Deum se iuler spinas rubi sedere propter oppressionem filiorum Israel: *Vidi afflictionem eorum, quae ab Aegyptiis opprimuntur*; oppressio autem erat, ut adnotant Doctores Hebraei, quod flagellis ex spinis, et tribulis confectis ab eis vapulabant: ita sane Christus Dominus, videns nos peccatorum spinis suffocari, et opprimi, voluit spinis circumdari, ut ab innumeris flagitiorum nostrorum pungentibus tribulis, et spinis pos misericorditer liberaret. Ponderatione etiam dignum arbitror hoc loco, quod iussit Deus Moysi, ut solveret calcamenta de pedibus suis; quasi diceret: Oportet, ut spinas te pungant, si vis accedere ad me spinis circumdatus. *Pudat ergo*, ait divus Bernardus, *sub spinoso capite delicatum corpus gerere*, illud tamen mirabilis est, quod cum Deus undique tribulis et spinis vallatus sit, solam postulat a Moysse, ut pedes tantum discalceatos illis exponat: quo aperte nobis significatur, Christum Dominum dolores absque mensura sibi sumpsisse; nobis tamen cum summa moderatione impendisse.

Secundam reperio huius mysterii imaginem in Genesi, quando *Abraham vidit arietem verpibus haerentem*. Certe sicut aries ille victima fuit et ad sacrificium loco Isaac, quem mandatum decreverat, solusque aries verpium puncturas sensi; ita Christus pro nobis, qui mortem merbamur, factus est. Deo Patri victima, solusque spinarum stimulis, quibus merito nos pungendi cramus, ne nos pungeret, acriter ipse punctus est. Et hinc est, quod licet Symmachus dicat, *verpes*, quibus aries haerebat, ad illud spinarum genus pertinuisse,

quae seipsis infestatae, quasi rele quoddam conficiunt: et divus Hieronymus arborem silvestrem asserat; Septuaginta vero Interpretes virgultum putaverint; ac tandem Procopius genus dixerit fuisse cuiusdam fruticis: Catena tamen sanctorum Graecorum (*sup. Pentateuchum*) nomen plantae illius misericordiam ait significare: et merito quidem, cum ex ea Christi corona conficienda foret, per quam tantam Dei misericordiam experimur, ut pungentes spinas peccatis nostris debitas declinaverit, et capiti Christi superposuerit, ut condigne pro nobis ipse satisfaceret. Satisfecit quidem, et libentissime, ut non obscure indicant praedicta verba: *Vidit arietem verpibus haerentem*. Cum enim rem nobis charam videmus, pergratum est illi continuo adhaerere: unde David (*Psal. 72*): *Mihi autem adhaerere Deo bonum est*. Et de filio illo prodigo d. Lucas tradit, quod adhaesit uni civium illius regionis. Arietis ergo illius, cum non lana, ut quandoque accidit, sed caput ipsum verpibus haereri, ac ipse videns se illis involverit, aperte nobis innuit, quam Christus libens, ac promptus, pro singulari eius erga nos benevolentiam, et amore, caput spinis perforandum supposuerit; adeo ut praedicta verba Davidis non incongrue usurpare possimus: *Mihi autem spinis adhaerere bonum est*: bonum sane, quia praeterquam hac spinea corona essentiali gloriae laureae filiiis suis comparavit, plures alias accidentales sibi promeruit. Quod ut clarius innotescat, varia coronarum genera, quibus quondam veteres utebantur, ex Aulo Gellio (*noct. attic. lib. 3. c. 6*), et aliorum auctorum monumentis continuo in medium proferamus. Permultae fuerunt apud Romanos coronae. *Triumphalis*, quae Imperatoribus post victoriam ad Urbem redentibus, ad triumphum mittebatur. Haec antiquitus ex lauro fiebat, postea etiam ex purissimo auro fieri coepit. *Obsidionalis*, quam liberati ab obsidione dabant ei, qui ipsos liberaverat. *Civica*, quam civis civi, a quo servatus erat in praelio, testem vitae salutisque perceptae dabat: et haec primo fuit lignea, postea ex quercu, eo quod ante inventas fruges, huius arboris glandibus homines victitarent. *Muralis* erat, quae donabatur ab Imperatore ei qui primus murum ascendisset, et in hostium oppidum venisset. *Vallaris*, quae et *Castrensis* dicitur, similiter aurea, habebat insigne valli, et ea donabatur, qui primus hostium castra pugnando introisset. *Navalis* quoque aurea, quibusdam quasi rostris navium insignita, quae dari consueverat ei, qui primus maritimo praelio in navem hostium transilisset. *Orealis* myrtea erat, quae utebantur Imperatores, cum o-vantes introibant. Ovantes autem ingrediebantur, cum bellum cum iusto hoste gestum non erat, utpote pirata, servo, aut alio quovis humili hoste. Erat et *laurea* corona, qua Poetas honorari ob praefarum carminum compositionem, antiquissimus usus obtinuerat. Alia tandem, quam exploratoriam vocat Pierius, eaque usum refert Caium Calligulam, solis, lunae, et stellarum figura conspicua, ut vigilantiam, quam die ac nocte adhibebat, significaret. Apud Hebraeos etiam, licet Tertullianus (*lib. de cor.*

mit.) neget, usum coronarum viguisse constat. Fallitur enim cum in sacra Scriptura legatur (*Sep. 2*): *Coronemus nos rosis, antequam marcescant*: et Isaias (*c. 61*) ait: *Ut darem coronam pro cinere*: et alibi saepe in sacra Scriptura similia leguntur. Christus ergo Dominus corona sua spinea omnia ista coronarum genera mirifice promeruit. Dignus enim fuit corona *Triumphali*: qui tot immanissimos hostes devicerat, *triumphans illos in semetipso*, ut Pauli (*ad Col. 2*) verbis utar: dignus *Obsidionalis*, qui a daemonum obsidione nos graviter infestante eripuit: dignus *civica*, qui nos in praelio saepe ab hoste incolumes servavit, ipso dicente: *Pater quos dedisti mihi, ego servabam* castra: dignus *Muralis*, qui primus inimicorum castra, hoc est, inferos ingressus, primus Acheronta perurpavit, et gloriosus trophaeis expoliavit: dignus *Vallaris*, seu *Castrensis*, qui in deserto cum communi humani generis hoste congrederens, primus omnium atrium eius devastavit, arma conquassavit, spolia eius divisit, Christo ipso testante (*Luc. 12*): *Cum fortis armatus custodit atrium suum, si fortior eos supercineris vicerit eum, universa arma eius auferet, et spolia eius distribuet*: dignus *Navalis*, qui hanc mundi marem ingrediens, colorem suae in infernum navigationis cursum comprimens, illum delubavit: unde ipse dixit (*Joan. 16*): *Confidite, quia ego vici mundum*: dignus *Orealis*, quippe qui cum diabolo infamissimo, ac abiectissimo hoste pugnaverat, unde non evaginato ens, sed Crucis fuste, illum foras eiecit: Nunc *princeps huius mundi siccitur foras*: dignus *Laurea*, quia plerumque divinae laudis cantica composuit, et quidem quoad cantavit, nam divus Marcus refert, Christum Dominum paulo ante passionem hymnum dixisse, et ubi nostra vulgata legit: *Hymno dicto*, Graecus Interpres verit, *Hymno cantato*: dignus tandem *exploratoria* corona, cum velut alter Iacob pro custodiendo grege insomnes noctes transigeret, dicente Marco, *quod erat pernoctans in oratione*.

Tertiam, eamque singularem huius coronationis imaginem, sub illis verbis delitescentem reperio (*Cant. 8*): *Sub arbore mala suscitavi te*. In cuius loci expositionem noster Nicolaus de Lyra (*in cap. 6. Marc.*), iuxta Hebraicam lectionem vertit: *Sub arbore malo granato suscitavi te*. Sane cum inter omnes arborum solum malum granatum fructum edat coronatum, et apte satis adumbrat crucis arborem, cuius purpureus, ac rubicundus fructus, nempe Christus Dominus, corona spinea coronatus ad ea pendit. Ac tandem praeter Sibyllam Erytraeam dicentem:

Nam venit sanctis aeterna e veprae corona

Secis dum calamo compungent illa, legis

More suae, ex calamo etiam quos costulit aura

Ad lites animi sese ira vindicet verit.

Praeter Sibyllam inquam, Sponsa praevidens hanc spinarum coronam, dixit (*Cant. 3*): *Videte Salomonem in diademate, qui coronavit eum mater sua*. Quae verba elucidans divus Bernardus, triplicem in hac sponsa considerat coronam, quia *tiara* summi Pontificis erat, iuxta

ex tribus coronis coalescit: *Videant, aut, eum filiae Sion, animae affectuosae, in corona misericordiae, et imitentur: videbant eum impij in corona gloriae, et gaudebant: haec ille.* Spinea enim corona una existens triplex erat, iustitiae Christo, misericordiae nobis, gloriae beatis, quorum coronas ipsa promeruit. Non me latet, Hebraeos haec verba interpretari de ipso Salomone, quia cum mater eius, inquit, ingreditur ad Davidem morti proximum, ut filium suum regni haereditate declararet, idque suis precibus ab eo obtineret, ideo dicitur eam regio diademate coronasse: sed advertisse debuerat verba sequentia: *In die desponsationis suae:* nam cum Salomon non fuerit eo die desponsatus, commentitia omnino redditur praedicta interpretatio. Quare alij ex iisdem Hebraeis dixere, matrem Salomonis eodem die, quo ille filiam Pharaonis in uxorem accepit, coronam capiti eius imposuisse; at hoc eorum Marte confictum eo aperte convincitur; tum quod facti huius nec in sacris litteris, nec probato quopiam auctore vestigium aliquod reperitur: tum quod canticum illud sublimis est, quam ut de Salomonis amoribus, et nuptiis intelligi debeat. Unde quidam alij Hebraei, nomine Salomonis Deum, Synagogam vero nomine matris significari dicunt, iuxta illud (*Isai. 51*): *Attendite ad me popule meus, et mater mea auccullate me.* Sic enim ipsi legunt, pro eo quod nos vertimus: *Tribus mea audite eum.* Itaque tanquam regem suum illum agnoscentes, cum ab eo suscepti legem in monte Sinai, ipsum coronavit. Ita etiam explicavit Rabbi Eleazar, quaesitus a Rabbi Simone; sed non est apta explicatio, quia Synagoga non potuit mater Dei appellari. Nec locus Isaiae ab eis productus quiddam favet, quia verbum illud non matrem, sed tribum significat, ut vertit d. Hieronymus. Sed etiam quosdam Patres, d. Gregorium videlicet (*in Cant.*), d. Ambrosium (*l. de Isaac cap. 5*), immo et d. Bernardum (*ser. 1. in Epiph.*), nomine coronae divinitatem Christi accipere, quia illum coronavit Dei para Virgo in die desponsationis eum Verbo divino: cui adit Adrianus Finis (*lib. 2. de flagell. cap. 5*), in eo quod humanitas Christi corona vocatur, latere mysterium Assumptionis carnis ex Virgine, integritate eius semper conservata. Ideo etiam coronam regiam appellari putat, quia propter novum conceptionis modum, quo Christus omnes homines longe antecellit, diadema gestare meretur. Ceterum quamvis hanc expositionem non inficiemus, aliam tamen Theodoretus, et Bernardus sequentes, asserimus nomine sapientissimi, et pacifici Salomonis, Christum intelligi sapientiam Patris, et pacis auctorem; Iudaeorum autem Synagogam matrem eius appellat, quia ex matre de tribu Iuda ortus erat. Illum ergo spinem diademate coronavit in die desponsationis suae, quando spinem corona redimitus, in solio crucis existens, Ecclesiam in sponsam sibi accepit.

Atque has, et alias spinem coronae Christi Domini figuras, et tropos eruditus auctor Chitovaeus in suo elucidatorio Ecclesiastico hoc hyno complexus est:

Sacrae Christi celebrenna
Coronae solennia;
Et ipsius revocamus
Ad mentem praeconia;
Ut impleta comprobemus
Legis vaticinia.
Inter vepres demonstratur
Vervex haerens cornibus,
In quo Christus figuratur
Coronandus sentibus.
Dens vivit, immolatur
Homo pro hominibus,
Syna rubus inflammatur,
Nec tamen comburitur,
Iguis spinis coruatur,
Quo culpa consumitur,
Nec laeditur, sed sacratur
Spina, dum sic tangitur.
Arcam, mensam, et altare
Sectum ambit aureum,
Et sculptura cingit mare
Sacerdotum aenem;
Quae nunc Christi signant clare
Diademata spinem.
Sponsam sero decoratum
Isaias mentit
Ad videndum coronatum
Invitans rex cecinit,
Hoc Sybilla coronatum
Serto, vates cecinit.

Sed iam varias commemoremus causas, ob quas Christus Dominus coronari voluit. Prima, quia cydaris ornamentum capitis erat, quo Sacerdotes sacrificium oblaturi capita ornabant, ut auctor est Iosephus (*lib. 3. antiqu. cap. 8*), ad quod allusisse videtur Zacharias, dum ait: *Ponite cydarim mundam in capite eius.* Oblaturus ergo summus sacerdos Christus Dominus mirabile mortis suae sacrificium, super sacram crucis aram, prius spinem cydari caput eius ornari voluit.

Secunda, quia cum Christus Dominus, tanquam rex, crucis thronum ascensus erat, dicente David (*Psal. 99*): *Regnavit a ligno Deus:* ideo prius tanquam Rex corona insiguri voluit; immo ut regnum eius aeternum ostenderet, quia ut praedixerat angelus (*Luc. 1*): *Regni eius non erit finis,* coronam voluit sibi firmiter adeo infigi, ut nullo quantumcumque rapido vento flante divelli ulla ratione posset, sed firma, et stabilis semper manere, ne unquam diceret illud Iob (*cap. 13*): *Cecidit corona capitis mei.* Quod si, ut refert Ovidius (*in fast.*), antiquis mos erat primo die lanuarii, coronam impletum annum significantem, ad Imperialis domus fores appendentes illi congratulari, dicentes:

Augeat Imperium nostri Ducis, augeat annos,
Protegat, et nostas querna corona fores.

Potiori iure nobis ex crucis throno coronam spinem suspendentibus, Christo immortalitati regi congratulando fas erit inclamare: *Augeat imperium nostri ducis, augeat annos, vel melius cum Paulo (ad Heb. 2): Videmus Iesum propter passionem mortis gloria, et honore coronatum.*

Tertia causa fuit, ut non homo tantum, sed verus Deus re ipsa ostenderetur: sicut enim videndum dicere verum nihil vetat, ita luden-

tem verum significare, si non ex proposito, saltem ex mysterio nihil prorsus prohibet: quod sane militibus illis accidit, qui corona caput Christi redimientes, non modo Christi regiam dignitatem, sed et divinitatem, quamvis ignari, demonstrarunt. Moris enim fuit non modo regibus, sed et Deo coronas in templo suspensas consecrare, quod praeter ceteros olim fecisse Sositum, dum Antigonum ultimum Iudaeae stirpis regem Iudaeorum victum Hierosolymis duxit ad Antonium, antiquissimus Iosephus refert. Immo Plinius testatur, Deos pulcherrimis iunctorum floribus solitos fuisse coronari, eo quod, ut tradit Clemens Alexandrinus (*lib. 2. pedag. cap. 8*), numquam marcescunt, sed semper virorem conservant. Cum ergo corona divinitatis sit index; quidni corona ista Christi, qua nulla unquam fuit pretiosior, nulla quantumvis gemmis, et auro praefulgido splendidior? Unde Clemens Alexandrinus: *Quem Iudaei, inquit, exacerbarunt, ut se Deum ostenderet, hoc de eo in altum sublato testati sunt, Christum videlicet Deum esse, diadema iustitiae ei super omne nomen exallato appendentes, per spinam semper florentem.* Ita eximia Dei sapientia id disponente factum est, ut illud ei illi vellent, nollent, Christum Dominum coronantes, quem aliqui Filium Dei abnegarant, re ipsa Deum esse profiterentur.

Quarta, quia inter instrumenta nostri Redemptoris corona spinem digniorem obtinuit locum: clavi manibus, ac pedibus, spongia ori, lancea pectori, corona vero ad caput adhaesi. Ut ergo significaret Christus Dominus, quam libenter pro nobis passus est, spinas acerbiores illi dolorem illaturas praecognoscens, velut rem pretiosissimam super caput, tanquam in digniori loco, constituit. Refert Valerius (*lib. 13*), Idolorum cultores religionis causa solitos fuisse ex pretiosissimis metallis Deorum suorum capita redimere. Iupiter vero praecipuus eorum Deus, non ex alia, quam ex olivae materia sibi coronam confici voluit, eo quod inter arbores fructuosior, et utilior sibi esset. At Christus Dominus, quasi propriae utilitatis immerito, doloris autem avidissimus, ut pro nobis copiosissime satisfaceret, ex unguis voluit suam texti coronam, quae quanto sibi acerbior, tanto nobis fructuosior exilit. Cum etiam inter humana corporis membra caput, et cor digniora sint, utrumque perforari voluit, illud acutis spinis, hoc dira lancea; illud ut sapientiae thesaurus pateret, istud ut ardens divini amoris ignis ad nos scintillaret, et gelida corda inflammaret.

Sed iam quintam causam proferamus. Spinea corona Dominus redimiti voluit, ut nos aurea redimiremur: nobis quidem, qui nocentes eramus, spinem corona debebatur, ut Deus ipse praedixerat (*Genes. 3*): *Spinas, et tribulos germinabit tibi;* Christo autem innocenti, non spinem, sed auream, ut praeviderat Iohannes (*Apoc. 3*): *Vidi similem Filio hominis, habentem in capite suo coronam auream.* At ipse praer amore erga nos magnitudine spinem accepit, auream renuit, ut illam nobis imponat: illa pungebatur, non ornabatur, et haec assumpsit; haec ornatum, non punctum, et haec nobis donavit. Unde Ezo-

chiel (*cap. 18*): *Non erit ultra deinceps spina dolorem inferens.* Sed quomodo Propheta spina aculeos habens non punget, nec dolorem inferet? Certe, quia iam spinam capiti Christi infixae aciem amiserunt, et acrimoniam: sicut enim gladius acutus, petram scindere tentans, hebetudinem contrahit, et aciem amittit; sic cum Christus petra esset, Paulo dicente (*1. Cor. 10*): *Petra autem erat Christus,* spinarum aculei capiti eius inhaerentes aciem amiserunt, ac Sanctis grauae, et saeves redditae sunt, adeo ut delicatissimae virgines atrocissimis tormentis excarnificatae dicinas laudes cum summo iubilo Deo decantarent. Et hinc est illud Baruch (*c. 6*): *In horto spina alba, supra quam avis sedet.* Certe si spina pungeret, apta ad sedendum non erat; at quia iam aculeo caret, recte in ea sederi potest. Narrat doctissimi quidam Hebraeorum Rabbini, exteriorem templi Salomonis supremam partem circumdatam fuisse quibusdam quasi aureis spinis, versus coelum cuspides elevatas habentibus, ne illic sedentes ab demorari possent, et loci illius munditiam foderent; at e contra contigit in hoc sacro templo corporis Christi Domini, cuius suprema pars, nempe caput, quamquam spinis circumdata sit, eius tamen cuspides, non coelum versus, sed internas capitis partes intropiciebant. Igitur o anima, spinarum huius coronae aculeos te punctiones minime pertimescens, sede secura, et requiesce in illa, tanquam in nidulo, et dicet tibi David, quod ipsi Deo (*Psal. 90*): *Altissimum posuisti refugium tuum, non accedet ad te malum.* Sicut enim, quae spinae lilium circumdant, protegunt, ita spinae istae te cingentes custodient: et sicut tribuli hortum ambientes, ingressum invasoribus, et feris praecipiant, ita sacrae istae spinae ab hostium infestatione te illaesum servabunt. Itaque ut ad id, unde nonnihil digressi sumus, revertamur, voluit Christus doloris, et angoris coronam sibi imponi, ut nobis laetitiae, et gloriae laurea imponeretur. Illa enim hanc nobis promeruit, ut aperte indicio visio Iohannis, cum se vidisset festur copiosam sanctorum multitudinem, qui coronas capitibus impositas ponebant, et ante pedes Agni illas offerebant; quasi dicerent: Has coronas aereas, tanquam a te donatas, et tanquam tuae spinae coronae legitimos partus, tibi ipsi deferimus. Illud tamen mirabile est, quod Sancti in coelo pedes Christi aureis coronis decorant, in terra enim perdidit crucificus caput illius spinis coronat.

Sextam causam coronationis Christi dicamus fuisse, quod olim inveterata vigeat consuetudo, non solum apud Romanos, sed etiam Hebraeos, victimas coronatas immolari. Testantur id Plinius (*lib. 16. cap. 4*), et Virgilius (*lib. 2. Aeneid.*), quibus consonant, quae narat divus Lucas in Actis Apostolorum, ubi Lystrones Saragabae, et Paulo, tanquam Diis sacrificare satagentes, secum duxerunt caeciditatem, tauros, et coronas, quibus immolandae victimae coronandae erant. Christus igitur sacrificium oblaturus, humanitatem, velut vacuum rufam, tanquam victimam crucis Deo Patri coronatam immolare voluit. Non solum

autem veterum consuetudo obtinuit, ut victricis oblatæ, sed et offerentes illas coronati existerent, per hoc significare volentes, ut tradit Plato (in *Synop.*), Diis nihil mutilum, sed perfecta omnia, atque integra esse offerenda: Idque sibi vult sphaerica coronæ figura, quæ symbolum perfectionis est, utpote principium cum fine coniungens. Igitur, quoniam Christus Dominus tantum summus sacerdos victricis omnium perfectissimum sacrificaturus venerat, coronatus crucem ascendit, ut nos qui, ut dixit Iacobus (c. 1), *initium sumus aliquid creaturae eius*, cum Deo, supremo, ac ultimo fine nostro coniungeret.

Septimam, eamque certissimam causam subiciamus, quod corona symbolum victoriae semper extitit. Unde Incognitus in illud: *Scito bonae voluntatis coronasti nos*, refert quondam apud Romanos consuetudinem viguisse, cum revertebantur victores de bello, in signum victoriae, tanquam coronam, et diadema, scutum rotundum super capita portare; ad cuius imitationem mos in Ecclesia inolevit, sanctorum capitibus, in signum victoriae, pro corona scutum rotundum superimponi, quod diadema vocitamus. Mos etiam fuit, ut tradit Isidorus, eosdem victores, cum ad propria remeabant, lauro coronari; et ideo ait laurum a laude dici, quia cum laude, et gloria revertentur. Apud autem lauri coronam donabantur: quia sicut, teste Plinio (lib. 15. c. 30), laurus est arbor invincibilis, innalam habens virtutem fulminibus resistendi, ita victores hostium fulmina superantur; et ab eis vicini non poterunt, et ideo merito lauro coronantur. Ac tandem Aristoteles (lib. 1. *Ethic.*) testatur eos, qui in olympicis ludis vincebant, solitos fuisse coronari: etenim corona symbolum est eius, quod ad finem usque perducitur, et inde arbitror coepisse in signum victoriae, aut insignis alicuius gesti coronam dari, cuius figura, quia rotunda est, principium, ut supra dicebam, cum fine connectit. Iesus ergo antequam moriatur, corona donatur, ut futuram mortis victricem praesignet (*Apoc. 6*): *Data est ei corona*, ut dixit d. Ioannes, et *exivit vincens*, ut *vinceret*. Unde d. Isidorus (lib. 1. *Epi. 95*): *Tanquam victor*, ait, *Christus spinis redimitus est, quemadmodum clari, et celebres victores faciunt, qui hoc ipsum telum, cuius ope victricem consecuti sunt, in templum gestant*. Huius victoriae extat apud antiquissimum Aristiam sacrum quoddam arcanum. Asserit, si credimus Guilielmo Amero, regem Salomonem digito anulum portare solitum, qui duplicem coronam, unam spinæam, alteram auream et regiam ad invicem inter se contextas habebat, eique ex una parte illa inerat inscriptio, *Victoria amoris*; ex alia vero hæc, *Amoris cognita fortitudo*. Ignorans autem regina Saba, quid sibi vellent coronæ istæ, et inscriptiones earum, deprecata est regem Salomonem, ut qui clavem scientiæ habebat, utriusque illius coronæ abditum sacramentum reseraret. Respondit ille, coronam regiam Christi esse, quatenus Deus erat; spinæam eiusdem, quatenus homo. Spinæam tamen, quam divinus amor contextit, victricem de regia reportasse, idque

sibi velle prædictam subscriptionem, *Amoris cognita fortitudo*; hæc enim contra Deum præpotens adeo fuit, ut Verbum divinum expugnans in terram decicerit. Et cum semen sit Verbum Dei, Pater æternus mitens illud in terram, de qua ipse prædixerat: *Spinæ, et tribulos germinabit tibi; ascendent spinæ, et suffocaverunt illud*. Fructum tamen terræ nequam impediverant, sed adiuvant potius, Christo ipso dicente (*Ioan. 12*): *Si granum frumenti mortuum fuerit, multum fructum offert*: multum quidem nobis, parvum sibi, quia nobis gloriæ essentialem, sibi solum accidentalem promeruit. Unde impletur arbitror, quod solum putarim opus Dei esse, de spinis collectis vas, et de tribulis fœcus. Atque hinc evidenti illatione collige, quod si spinæa coronam contra Deum adeo prævaluit; nullo magis contra diabolum valentur erit, ut alias dictum fuit ad Iacob (*Gen. 32*): *Si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines prævaleris*? Est enim evidens consequentia, si vinco vincenstem te, a fortiori vincam te. Ut tamen huius spinæae coronæ virtutem ac fortitudinem adversus antiqui serpentis potentiam nonnihil delegamus, meminisse iuvabit fabulosæ illius narrationis, quam nonnulli referunt de Pacone, seu Æsculapio, quem solis filium antiqui fingebant. Hic die quadam videns pastorem quibusdam herbis coronatum, cum basilisco dimicantem, et nec flatu, nec sibilo, ab eo quidquam noceri posse, suspicatus alicuius herbae latente virtute, ex qua contexta erat prædicta coronam, præservatum iri, ut certior redderetur, extensa lancea coronam pastoris subtraxit, et continuo a basilisco superatus, mortuus in terram cecidit; sed mox tamen illum capiti restituens vivus resurrexit, nec a basilisco ulla ratione vinci potuit. Hæc profana, et fabulosa, si ad sacra convertamus, ut moris est apud Patres, coronam hæc mirabiles Christi coronæ spinas satis ad vivum exprimit: dum enim quis consideratione, et imitatione spinæam istam coronam super caput gestaverit, flatu antiqui serpentis nequam inficietur, aut a lethali peccati basilisco superabitur; quin potius, ut ait David (*Psal. 90*): *Super aspidem, et basiliscum ambulabit, et conculcabit leonem, et draconem*. Si e contra coronam hanc spinæam deponat, hoc est pro Christo adversa, et amara sustinere recuset, facile ab his omnibus immanissimis hostibus devincetur, et plangens dicere compellitur illud *Iob* (c. 20): *Expoliavit me, id est diabolus, gloriae meae coronam abstulit de capite meo, destruxit me undique, et pereit*.

Oclavam præterea, eamque egregiam eiusdem facti causam subingamus. Moris extitit olim apud veteres, victores hostium arma in gloriam suam gestare, ut tradit divus Cyprianus; unde persuasi hostis scutum, vincenstem debere esse coronam, adversariorum scuta pro corona gestabant, cum triumphantes urbem ingrediebantur, ut supra retulimus. David etiam gigantis Goliath arma, tanquam inimici spolia sibi assumpsisse, sacra narrat Scriptura. Arma salanae, contra quem Christus Dominus pugnavit, peccata nostra esse nemo ignorat,

nullus inficiatur; spinas autem symbolum esse peccatorum, præter Tertullianum (lib. 4), id disertis verbis docet David (*Psal. 38*): *Quoniam gravata est super me manus tua, dum configitur spinæ, id est peccatum, ut communis Patrum sententia interpretatur*. Spinis ergo coronari voluit Christus Dominus, quia arma inimici ad triumphum, et gloriæ suam super caput gestare volebat, non secus, ac veteres ante relati, qui hostium scuta capitibus imponebant.

Novam deinde causam præcedenti valde affinem minime præteribo. Peccatores per spinas præsignari, et sacra volumina, et sancti Patres contestantur; unde ait (2. *Reg. 23*): *Prævaricatores quasi spinæ evellentur*; et d. Augustinus (in *Psal. 103*): *Spinæ, inquit, quid significant nisi peccatores, qui quasi herici spinis peccatorum cooperiti sunt*? Hos igitur peccatores tam ardentem Christum prosecutus est amore, tanto illos honore donavit, ut ex eis spinæam coronam sibi contexerit, et venerando suo capiti adaptavit: coronam enim circumstantes est in orbem populus, ut recte adnotavit Lactantius (lib. 4. *divi. Inst.*): unde si discipulus a d. Paulo edocti, coronam Pauli nuncupabantur, ipso dicente: *Corona mea vos estis*: unde si discipulus potiori iure peccatores Christi merito iustificati, tanquam coronæ, caput Christi circumferunt, quod pariter illuderent, et premerent, eo vel maxime, ut refert Blondus, quod antiqui reges coronam redimissis vendere consueverant, significantes, quod sicut coronam symbolum legis præfert; unde Pythagoræ proverbium erat: *Coronam ne scindas*, id est legem ne rumpas: ita lex Domini, tanquam coronam, undique circumdare debet servum. Et hinc est, quod cum Christus Dominus, tanquam vile mancipium, fringita argenteis venditus fuerat, ideo infamiae causa coronam caput eius redimierunt: cuius etiam illud est illi Christum Dominum, tanquam latronem reputantem, tum quod rapinam arbitrarentur, se prædicare æqualem Deo; tum quod iurati crimen commississe putarent, se regem Iudaeorum profitemem, Regiamque dignitatem usurpantem; ideo, sicut mos inolevit apud varias nationes, ad collum latronum materiam furto habitam appendere, propterea illi coronam, quæ regiae dignitatis insignis est, capiti eius imposuerunt, quasi ei sui atrocissimi materiam appendentes. Recte Christus tunc dicere potuisset, quod personam eius referens prædixerat David (*Psal. 67*): *Quæ non rapuit, tunc exolvebam*.

8. c. 2), Salomonis equites aureo pulvere caesarium conspersisse, ut ad solarium radiorum contactum fulgor a capitibus eorum reflecteretur, et sic nitidior appareret. Christus autem hac sua coronam commone minister suos voluit, quem capitis ornatum ab ipsis requiratur, videlicet non illum, quem profani illi equites usurpabant, sed novam humilitatis notam, quam præter ceteros tonsura sua repræsentant sacerdotes, et monachi: nam, ut inquit Beda (lib. 5. *histor. Anglica. cap. 33*): *Nos passionis Domini signum in vertice gestamus, nec ob id tantum in coronam attendemus, quia Petrus ita tonsus est, sed quia Petrus in memoriam Dominicæ passionis ita tonsus fuit; et ideo, qui per eandem passionem salvari desideramus, ipsius passionis signum cum illo in vertice gestamus*. Quibus consonant s. Germani patriarchæ Constantinopolitani verba: *Tonsura capitis, vite coronæ est spinæ*.

Decimam item causam ex parte illiusorum, nemo sanæ mentis ambigit eam proculdubio fuisse, ut Christum Dominum, tanquam ridiculum Regulum illuderent. Nam cum moris esset, teste Plinio (lib. 13. c. 11. *Macr. in Dios. cap. 47*), pulcherrimus inuicem floribus coronam coronari, eo quod, ut tradit Clemens Alexandrinus (lib. 2. *ped. c. 8*), nunquam marcescunt, sed semper virorem conservant; ipsi tamen ob contemptum, non inuicem floribus, sed eorum cuspidibus coronam contexterunt, quod pariter illuderent, et premerent, eo vel maxime, ut refert Blondus, quod antiqui reges coronam redimissis vendere consueverant, significantes, quod sicut coronam symbolum legis præfert; unde Pythagoræ proverbium erat: *Coronam ne scindas*, id est legem ne rumpas: ita lex Domini, tanquam coronam, undique circumdare debet servum. Et hinc est, quod cum Christus Dominus, tanquam vile mancipium, fringita argenteis venditus fuerat, ideo infamiae causa coronam caput eius redimierunt: cuius etiam illud est illi Christum Dominum, tanquam latronem reputantem, tum quod rapinam arbitrarentur, se prædicare æqualem Deo; tum quod iurati crimen commississe putarent, se regem Iudaeorum profitemem, Regiamque dignitatem usurpantem; ideo, sicut mos inolevit apud varias nationes, ad collum latronum materiam furto habitam appendere, propterea illi coronam, quæ regiae dignitatis insignis est, capiti eius imposuerunt, quasi ei sui atrocissimi materiam appendentes. Recte Christus tunc dicere potuisset, quod personam eius referens prædixerat David (*Psal. 67*): *Quæ non rapuit, tunc exolvebam*.

HOMILIA XV.

Verba illa Ioannis: Milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius, iterum eluciduntur, ac varia multipliceque, tam sacrae Scripturae, quam SS. Patrum eruditione locupletantur.

Quamvis spinarum aculeis, non dicam involvi, sed ab illis parumper contingi molestissimum sit; inter spinas tamen Christi volutari, et continua meditatione eas contrectare, non modo non ingratum, et molestum, sed gratissimum mihi est. Cum enim Christus Dominus *lilium sit inter spinas*, tanta est odoriferi huius lilii suavolenia, ut illius fruendi gratia spinarum aculeos, atque puncturas minime animus exhorrescat. Quod si eapropter quispiam iure me carpendum censuerit, quod Christum Dominum *lilium* inter spinas vocaverim, cum verba illa de Sponsa intelligantur, cui Sponsus alloquens dixit (*Cant. 2*): *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias*, non recte iudicabit: nam praeterquam de humanitate Christi, quae Sponsa est Verbi aeterni, apte intelligi possunt, neminem tametsi in sacra Scriptura parum versatum ignoret arbitror, lilii significationem multiplicem esse. Ecclesia enim *lilium* dicitur, ut adnotant d. Augustinus (*epi. 48*), Ambrosius (*in Ps. 118*), Hieronymus (*in e. 32. Isai.*), et Rupertus (*in e. 2. Cant.*). Anima etiam *lilium* appellatur, ut testatur d. Gregorius, et Origenes. Virgines tandem ob castitatis candorem *lilia* vocari, docent d. Basilium (*in Ps. 44*), Hieronymus (*lib. cont. Iovinianum*), et Bernardus (*Hom. 70. et 71. in Cantica*): et Ecclesia catholica id usurpat, dum canit:

Qui passis inter lilia
Septus choreis virginum.

Congruitque illud Poetae elegium: *Castos dant lilia somnos*. Sed praeter haec Christus Dominus per antonomasiam *lilium* dicitur, ipso id attestante, dum ait (*Cant. 2*): *Ego flos campi, et lilium convallium*. Idque frequenter docent Patres, praesertim Basilium, Hieronymus, et Bernardus. Quamvis autem verum sit omnia haec *lilia* inter spinas versari, diversimode tamen singula. Anima enim tropologica *lilium* dicitur, dum charitatis pignus inter viliorum puncturas servat illaesum. Ecclesia allegorice *lilium* vocatur inter spinas, dum veritatis candorem inter haereticum sentes perpetuo retinet illibatam. Virginitas *liliorum* nomen aptatur, quia integritatis decus inter libidinum incentiva diligenter custodiant. Christis vero non solum analogice, sed plane, et ad litteram *lilium* inter spinas est, dum plectens eius caput, qui candor est lucis aeternae, spinarum aculeis undique redimitur. Mirabile sane mysterium, in eo suam difficultatem non parum ostentans, quod cum spinarum non pungere, nec laedere *lilium*, sed praeservare potius soleant, e contra vero hic accidat: pungunt enim, et acriter laedunt, non

praeservant. Verum quanto difficilior est lucis tractationis argumentum, et quanto pauciora scriptores in eo illustrando effuderunt, tanto pluribus sacrae Scripturae, et sanctorum Patrum monumentis illud exornare conabimur. In primis ergo, ut a materia, ex qua compactum fuit sacrum hoc Christi diadema, exordiar, quamvis ex iunctis marinis contextum, tradant Hago cardinalis, et Toletus (*ibid. cap. 19. anno. 2*), cum multis recentioribus; communis tamen Patrum doctrina docet, ex spinis fuisse, non ex iunctis marinis: idque solidissima ratione corroborari potest. Nam disertis verbis Ioannes ait, ex spinis fuisse contextum, dum dicit: *Plectentes coronam de spinis*; verba autem diversa ratio est inuocare marinorum, et spinarum. Cum igitur, ut docet d. Augustinus, verba sacrae Scripturae, prout sonant, sint intelligenda, cum ad litteram explicata, nec fidei sinceritati, nec morum honestati reluctentur: unde d. Basilium (*hom. 3. et 9. in Hexameron*) dixit: *Ego cum audio Moysen dicentem, coelum, terram, aquam, pisces, foenum, nihil aliud intelligo, nisi coelum, terram, aquam, pisces, foenum, si enim aliter dicere voluisset, aliis verbis explicasset*; manifeste efficitur, quod cum Ioannes dicat de spinis fuisse coronam Christi compactam, nulla ratione dicendum, ex iunctis marinis fuisse contextam; maxime quod Hierosolyma longe a mari distat, tam mortuo, quam mediterraneo, et Tiberiadis; non igitur poterunt ita in prompta esse marini iuncti ad conlegendum ex illis diadema. Unde egregie cardinalis Baronius (*lo. 1. ann. Christi 34. nu. 86*) ait: *Natalensium audientes puto qui ex iuncto marino Domino contextam coronam fuisse edicere, cum certum sit, et Lucas, et Ioannis Evangelistarum assertione, ex spinis esse compactam, ambobus ita dicentibus, plectentes coronam de spinis*.

Sed iam quibus sacrae Scripturae locis haec spinea corona praesignata fuerit, indicemus. David eam praevidens dixit (*Psal. 31*): *Conversus sum in aerumma mea, dum configitur spina. Quem locum divus Prosper (*lib. vaticiniumum prom. 20*) adducit, tanquam vaticinium coronationis Christi ex spinis. Ezechiel: *En, ait (*cap. 28*), spinam dolois: et (*cap. 24*): Corona tua circumfingata sit tibi. Isaias (*cap. 22*): Coronans coronavit te tribulatione, quasi pilam mittit te in terram lalam, et spatiosam, ibi morieris, et ibi erit curvus gloriae tuae. Quem locum in sensu allegorico explicatum Archiepiscopus Palaestinus vocat illustre coronae spinae vaticinium, qua Christus redimitus in cruce, quae triumphalis illius currus fuit, mortem obivit atrocissimam. Job deinde (*c. 16*): *Tenuit cervicem meam, et confregit me. Ioannes in sua Apocalypsi: Data est ei corona, et exivit vincens, ut vineeret*.**

His praelibatis, ad mysteria, quae in Christi coronatione latuerunt reseranda, nostra dirigatur oratio. Observatione in primis dignissimum esse reor, quod ex d. Chrysostomo apud aeternam d. Thomae catenam lego, dicentem: *Non hoc Pilatus iussit, sed milites Iudaeas pecuniarum gratia gratificantes omnia audebant. Ut enim sapienter adnotavit pissimum pariter,*

et sapientissimus Lanspergius (*Ho. 95. de Pas.*): *Admirabatur Pilatus, si iam Christus obiisset. Ex quo indicitur, Christo multas poenas fuisse irrogatas, quas Pilatus nesciisset. Si enim omnia, quae Christus esset passus, didicisset, quomodo admiraretur ipsum esse mortuum? Fuisse vero milites a Iudaeis pecunia corruptos, ut Christo vehementius insularent, testatur ipse Pilatus in epistola, quam ad Tiberium Imperatorem scripsit: ut supplicium coronae, quod inusitatum, et inauditum erat, satis credibile id reddidit. Unde atrocissimum tormenti genus, quod crudelitas non excogitaverat, pecuniae cupiditas contra Christum auctorem vitae advenit.*

Quam autem acerbum dolorem venerandum Christi caput ob spinarum transfixionem sustinuerit, praeter multa alia illud satis comprobatur, quod ubi vulgata nostra legit: *Milites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius*, Graecus interpres transtulit: *Et milites plectentes coronam ex acerbis spinis imposuerunt ipsius capiti*. Unde beata Birgitta ait: *Corona spinarum capiti eius acerbissime fuit imposita, quae ad medium frontis descendebat, plurimis rivis sanguinis ex aculeis inficis decurrentibus per faciem eius, et crines, et oculos, et barbam replentibus, ut quasi nihil nisi sanguis totum videretur: et divus Vincentius Ferrer. (*de Pas.*): *Quis, ait, satis cogitare potest, quantus dolor venerandum illud caput tot aculeis confixum affecerit, cum nos, vel ad unius spinarum puncturam, fere intolerabili dolore vexemur? D. Bernardus (*serm. de Pass. Do.*): *Ipsa corona cruciata est illi, et mille puncturis speciosum eius caput ducerunt. D. Laurentius Iustinianus (*lib. de triumph. Agone cap. 14*): *Hic parumper anima mea considerationis tuae gressus fige, et Redemptoris tui intolerabilem dolorem attende, capitis delicati sensibilitatem considera, spinarum punctiones cerebrum perforantes mirare, sicque sanguinem decurrentem lacrymarum inundatione absterge. Modum vero imponendi coronam hanc sacro illi capiti, disertis verbis tradit d. Anselmus (*dialog. de Pass.*) dicens: *Haec coronam cum lancea percutientes capiti eius imprimere conabantur. Cum etiam, postquam d. Matthaenus dixisset, impostam esse illi coronam, subiungat: *Et arundine percutiebant caput eius*; consequens fit, arundinis quoque ietibus alius illi fuisse coronam impressam: quae omnia ad doloris augmentum mirum in modum invisse, nemo negabit. Atque hinc factum est, ut spinarum punctiones cerebrum perforarent, ut tradit d. Laurentius Iustinianus (*de triumph. Christi Ag.*), ubi subiungit: *Debit plane morti, tanto dolore transfusus; se tamen reservavit ad vitam, ut his etiam graviora perferret*. Haec tamen dicta ad dolorem pertinent: perge nunc, quae ad detecens, et irrisionem spectant, enucleare. Huc mirifice facit electio illa arborum, cum rhamnium in regem solum exaltarent, dicentes ei (*Iud. 9*): *Veni, et impera nobis*. De quo testimonio licet nonnulla dixerim in praecedenti homilia, viam aliam nunc ingressus, non ingratis, ni fallor, expositionem, hinc argumento valde consentaneam, subiecimus. Pro qua observandum est, Iothan in praedicto loco, ut insipientium quorundam hominum detestan-*****

dam electionem execraretur, fabulam illam arborum usurpassae, quae imprudenter rhamnium sentibus plenam in regem solum extulerunt. Renovantes ergo milites fictionem illam, spinis Christi caput redimitur, quasi factum, et fabulosum regem protestantes, et electionem eius, si qua fuisset, ad regiam dignitatem non minus fatuam, ac iniquam, quam illam arborum indicantes. Quod si rhamnii significationem altius contemplerur, quum haec fuerit gravis Christo irrogata iniuria, clamare delectemus. Legimus apud Iob, quod cum Elia execrandam blasphemiam imponeret Iob, dixit (*c. 34*): *Qui ait regi apostata: ubi Vabalus*, et cardinalis Caietanus legunt: *Qui dicit regi Belial*. Adnotavit autem sapientissimus Arias Montanus, idem significare Belial, quod rhamnium, ut supra. Belial vero significat iniquum, impium, perversum, donorum dissipatorem, ac Iyrannum. Illis ergo omnibus conviciis, et contumeliis ut Christum Dominum afficerent, rhamnium, seu spinis illam coronantur.

Ceterum id, quod apud eruditissimum Abulensem (*q. 14. in e. 9. lib. 4. Reg.*) lego, varias nimirum caeremonias in coronatione regum observari solitas, non parum propositum argumentum locupletabit. Illas omnes in unum collegit Amon-Alexandrinus in continuatione quatuor Evangelistarum. Prima erat, quod educeretur extra urbem, ad fontem, aut ad arborem, et ibi unguetur, fundendo oleum super caput eius. Certe Christus, ut ait Apostolus, extra portam passus est, claususque ad crucis arborem, ubi pretioso sanguinis sui oleo inunctum fuit caput eius, uberiori longe copia, quam unguentum, quod descendit in barbam Aaron. Secunda erat, quod unctio per sacerdotes fieri debebat; quod hic etiam adimpletum fuit: nam si milites caput Christi sanguine suo inunxerunt, id sacerdotum, et sifarum suasionem effecere: immo et ab eis pecunia corrupti, ut docuit Claudius (*in cap. 19. Joan.*). Sacerdotes igitur, et Pharisaei manibus militum, velut instrumentis, caput Christi sanguine purparant. Tertia erat caeremonia, quod postquam rex unctionem acceperat, clamabat populus, *Vivat rex*; ita etiam coronato Christo ilium salutabant. *Ave rex Iudaeorum*. Quartae, recens electus rex in regni throno collocabatur. Thronus Christi lapis quidam marmoreus fuit, cui insidens spinea diademata coronatus exiit. Meminit huius lapidis Adriomachus (*in descript. Ierus.*), atque Romae servari in Ecclesia sanctae crucis. Quinta erat, quod liber legis regi tradebatur, quam ipse servare deberet. Liber Christo datus non est, quia ipse est sapientia Patris, cui a vero tramite deviare impossibile erat; positus tamen fuit et titulus iuxta caput, qui cum nomine Iesu insignitus esset, totam legem virtute sua continebat, quia solus Iesus novus legis gratiae auctor exiit. Ultima tandem caeremonia erat, ut rex diademate coronatus pactum cum populo iniret de modo, quo se cum illo gerere deberet. Simile pactum inter Christum, et fideles hanc difficile erit reperire, cum omnes norint Christum dixisse: si quis confessus fuerit me coram hominibus, confitebor et ego cum eorum Patre

meo. Ecce pactionem Christi cum fidelibus.

Porro ut graviora alia abdita mysteria in hac spinea corona involuta clarius detegamus, varias causas, ob quas Christus Dominus spinea diademate coronari voluerit, diligenter investigemus: quod fateor, tanto difficultius erit praestare, quanto plures in superiori homilia huius rei causas et rationes indagavimus, et, ni fallor, invenimus. Divino tamen Spiritu afflante, ut afflaturum spero, qui linguas infantium facit disertas, permultas alias scitu dignissimas proferemus. Inter quas haec primum locum teneat, quod placuit Christo Domino hanc sibi coronam contexi in signum et argumentum spontaneae voluntatis, et laeti animi, quo pro nobis mortem obibat. Coronam enim laetitiae symbolum fuisse, testantur verba Ezechielis (c. 24): *Mortuorum luctum non facies: corona tua circumligata sit tibi. Quem locum licet aliter exposuerimus, sequentes tamen nunc communiorem eius interpretationem, in hunc modum explicet, ut sensus sit: Demum summo sacerdoti praecipisse, ne ob alitius mortem lacrymaretur, aut tristitiae iudicium quodpiam exhiberet, quinimo in signum alacritatis caput corona redimeret. D. Augustinus (in commentario Ps. 87), versans verba illa: *Astinatus sum cum descendebis in lacum*, ait, Christum Dominum his verbis conqueri, quod gravem ei intulerint iniuriam, existimantes non spontaneum, sed coactum, velut alibi ad mortem damnatis consuevit, tanta mala pati, et mortem obire. At continuo calumniam hanc infringens, subdit: *Factus sum sicut inter mortuos liber*, quasi dicens, licet alibi morti iam addidit, non libere, sed coacte moriatur, ego tamen spontaneae, et libero mortui, ut praedixerat Isaias: *Oblatus est, quia ipse voluit*.*

Pro cuius loci exacta intelligentia adnoto cum peritis linguae sanctae, quod vox Hebraea, *Negis*, quae correspondet huic Latinae, *Oblatus*, secundum diversam puncti positionem diversam parit significacionem: nam si in littera *Sn*, quae est una, ex quibus dictio illa coalescit, apponatur a parte sinistra punctus *Sibolei*, significat vim, coactionem, seu violentiam, quae creditur, vel exactor a debitoribus debitu extorqueere solet. Unde fit quod exactor in Exodo vocatur *Noges*, et ubi vulgata nostra transfert, exactoribus, originale Hebraicum similiter habet, *Noges*. Si vero punctus ille a parte dextera collocaetur, significat dictio illa approximationem et accessum, qui voluntatem se movens ad operationem gratia aliquid consequendi praesert. Cum ergo hoc secundo modo scribatur in praecitato loco Isaias, aperte efficitur Christum Dominum non invito et reluctanti animo, sed valde spontaneo et libero mortem perulisse. Hoc idem mysterium propalare desiderans propheta Abacuch dixit (cap. 3): *Corona in manibus eius*. Omnes ferme interpretes, et praesertim d. Hieronymus, d. Cyprianus, Remigius, Eusebius, et Hugo cardinalis unanimi consensu praedicta verba exponentes, intelligunt per coronam brachia crucis. Sed revera si abditum hic non lateret arcanum, potius dicendum erat, manus Christi esse in brachiis crucis, cum in illis

clavis affixae essent, quam e contra brachia crucis esse in manibus Christi. Ut tamen Propheta ostenderet, libere, et non coacta voluntate crucis brachiis affixum fuisse, consulto dixit brachia crucis, per coronam significata, in manibus eius esse; alludens proculdubio ad familiarem loquendi modum, quo cum aliquid a nostra voluntate dependere significamus, asserimus, hoc in manu mea est. Quo genere loquendi usus videtur David, cum dixit (Psal. 118): *Anima mea in manibus meis semper*, quia bene vel male operari a libera animae voluntate dependet, iuxta expositionem Iocogniti (in Ps. 117). Christus igitur, ut ad id, unde non nihil digressi sumus, revertamur, voluit coronari, ut cum corona laetitiae symbolum sit, quam ipse libenti, quam spontanea et libera voluntate lam dira tormenta perferret, externo signo demonstraret.

Secunda causa sit, quod quamvis Christus Dominus Nazareus vocaretur, quod idem pollet, ac floridus, ea propter non florum, sed spinarum corona circumdari elegit, ut regni sui perennitatem praesignaret. Plinius enim iametsi gentilis, nulloque fidei lumine illustratus, observavit coronam, qua quondam reges coronari consueverant, floribus esse contextam, ut inde adirescerent, regiae dignitatis mundi, honoris splendorem, ac universam gloriam pompam non secus ac flores marcescere, et in stercore abire, ac repente penitus evanescere. Spinae vero, quia diuturnitatis maximae sunt, et propter extimiam earum scicillatim longisimo tempore incorruptae, et illaesa conservantur, ideo ut regni Christi diuturnitas palam omnibus feret, voluit, regium eius diadema, quo insignitus regnavit, a ligno, non ex floribus, sed ex perennibus spinis esse contextum. Praedixit id David, cum cecinit (Psal. 131): *Illuc producam cornu David*, id est fortitudinem regni eius prolongabo, et in aeternum dilatabo; et subiungit: *Super ipsum effloret sanctificatio mea*, d. Hieronymus verit: *Effloret diadema eius*; quasi dicat: non coronas Christum floribus, ut apud vos solent erant, cum iuxta vestram opinionem veros Deos coronabatis, sed pungentibus spinarum aculeis, tanquam falsum Deum caput eius redimistis; at ego splendidum, ac florens diadema capiti eius tanquam vero Regi imponam, quod proinde semper durabil, quia non floridum solam, sed virens et florens semper erit. Unde Isaias, ut hanc indicaret perennitatem: *Multiplicabitur*, inquit, *imperium eius*; in Hebraeo legitur, ut periti Hebraici idiomatis observant, *Lemarbe, ad multiplicandum*; nonnulli vero Hebraeorum Rabbini, qui etiam et catholici legunt, *Zerbe*, quod spinas significat. Unde sensus erit: Imperium regis corona spinea redimitum in aeternum, et ultra durabit. Unde ad confusionem inimicorum Christi censet Hippolytus martyr, Christum Dominum, in extremo die iudicii spinea diademate redimitum, ab omnibus conspiciendum esse.

Tertiam causam ex doctrina d. Hieronymi eruamus, dicentis Iesum coronari voluisse, ut regni diadema nobis compararet. Experientia quidem compertum est, agros quosdam adeo

focundos, ut cum hordeum a seminatore susceperint, vice quidem hordei pulcherrimum frumentum referant. Sane qui pungentes spinas plantaret, dulces inde fructus colligendi nullam prorupit spem haberet: nam ut dixit Dominus per Matthaeum (cap. 7): *Nunquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? At haec est mirabilis Christi fecunditas, ut steriles, ingratae, ac mordaces spinae in eo saetae ac radicatae, dulces Martyrum, Virginum, Doctorum, ac Sanctorum omnium coronas, tanquam germanum fructum pepererint. Fructus huius coronae fuit illa, de qua Ecclesiasticus (Ec. 42): *Corona aurea super caput eius*: fructus illius est illa alia Davidis (Ps. 20): *Posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso*: fructus tandem eius ille, cuius meminit Isaias (c. 28): *Corona gaudii, et tertium exultationis*.*

Quariam causam colligo ex eodem d. Hieronymo, qui per spinas ait peccatores praesignificari, qui scelerum suorum sentibus caput Christi pungere non dubitant. Placuit ergo Christo Domino has spinas capiti suo inseri, licet aliquo Plinius (lib. 15, cap. 15) spinarum insertionem detestabilem esse doceat, ut oleastri contra naturam in bonam olivam inserti, sacri illius capitis cruore huncetati, fructum possent legis afferre, ut eleganter adnotavit d. Ambrosius (in comment. sup. Epist. ad Rom.).

Quintam causam dicimus fuisse, quia voluit Christus Dominus velut alter Salomon in die desponsationis suae coronari, ut instorum animas in sponsas acciperet: nam, ut refert Plinius, moris erat apud antiquos, cum sponsalitia celebrabant, ut sponsi coronis redimitti concederent. Inter has vero coronas, ut idem Plinius (lib. 16, cap. 18) testatur, principem locum tenebat spinea: *Nam spina, inquit, facibus nuptiarum erat auspiciatissima, quantum inde fecerint Pastores, qui raperunt Sabinas*. Volens igitur Christus Dominus tanquam verus animarum Sponsus spiritualia cum eis sponsalitia celebrare, egreditur spinea diademate coronatus, ut et ipsae etiam egrediantur ad videndum Salomonem in diademate, quo coronavit eum mater sua, id est, Synagoga, in die desponsationis suae.

Sextam tandem, ac ultimam causam subiciamus fuisse, ut admoneret nos, quod si vitae aeternae miram dulcedinem, ac suavitatem degustare cupiamus, opus est, ut viam incedamus spinis consistam. Quod si inquiras, quoniam sit haec via, Christus Dominus respondet (Ioan. 14): *Ego sum via*: et cum spinis sit circumdatus, plane via erit spinosa. Haec ergo via nobis eundem est: nam qui ab ea declinaverit, in aeternae mortis barathrum prolabi necesse erit.

Unde recte Innocentius Tertius (sermone primo de uno martyre) dixit: *Corona spinea, ipsa quidem est poenitentiae circumponenda capiti, idest menti*, de qua dicit Psalmista: *Conversus sum in aerumna mea, dum configitur spina*. Haec corona de tribus spinis complectitur, scilicet, contritione, confessione, et satisfactione; prima punit cor propter vanam cogitationem; secunda punit os propter vanam locutionem; tertia punit manum propter iniquam opera-

tionem: prima punit per dolorem; secunda per pudorem; tertia per laborem, quem propter Christum patienter sustinere, dignetur nobis concedere, qui dignatus est nobis illum donare.

HOMILIA XVI.

De arundine loco sceptri in dextera manu Christi per Iulibrum posita, in illa verba: Posuerunt arundinem in manu eius.

Silentio minime praeterire licet inusitatum illud irrisionis genus, quo arundinem pro sceptro in dextera manu Christi imposuerunt. Mirabile proculdubio est, quod cum Prophetae alia plura tam tormentorum, quam irrisionum Christi genera praesignari soliti fuerint, huius tamen arundinis nullibi meminerint. Sane si comprehenderit, iam praedictum fuerat per Hieremiam: *Capillus in peccatis nostris*: si alapa percussit (Thren. 3): *Dabit percutientibus se maxillam*: si flagellus afficitur (Isa. 22): *Fui flagellatus tota die*: si spinis coronatur: *Egredimini filiae Sion, et videte regem Salomonem cum corona, qua coronavit eum mater sua*: si clavis confoditur (Ps. 72): *Foderunt manus meas, et pedes meos*: si inter latrones crucifigitur: *Et cum iniquis reputatus est*: si felle et aceto potatur (Ps. 68): *Dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto*: si tandem lancea transigitur (Ioan. 19): *Videtur in quem transforantur*. Illustriorem autem arundinis sceptrum silentio divini Vates omnino praeterierunt. Arbitror sane silentii huius causam fuisse, quod ut significaret Deus inusitatum valde ac inauditum fuisse hoc irrisionis genus, ipsos etiam Prophetas pleraque alia praevidentes penitus latere voluerit. Gravitate eius si venari cupimus, arundinis naturam contemplerur. Arundo vacua, levis, mobilis, fragilis est. Per vacuitatem significare voluerunt, quod sicut arundo medulla, ac nucleo caret; ita Christus sensu et intellectu, qui alias sapientia Patris erit, per levitatem, animi eius inconstantiam, et opinionum volubilitatem praesignavit. Per mobilitatem, quod sicut arundo quocumque flante vento in hanc et illam partem flecur; ita Christus, quocumque vanitatis aura flante, commoveretur. Per fragilitatem, quod regnum eius caducum, omnis firmitatis et soliditatis penitus expers esset, atque adeo facile aretere deberet, non secus ac arundo, quae propterea ab arendo dicitur, ut adnotat d. Isidorus. Arbitror etiam, hanc ei arundinem virgula in manu ponentes, indicare voluisse, miracula eius non vera exultisse, veluti illa, quae olim per virgam Moysis facta sunt, sed falsa et necromantica, quia illa Magorum existerunt tempore eiusdem Moysis, ut sacra narrat historia Genesios. Verum divina sapientia alio tendebat, ut egregie adnotat Patres: nam d. Hieronymus (in cap. 27, Mat.) ait: *Quod quia calamus arundineus instrumen-*

tum erat nullis ad scribendum, propterea Christus calamum manu tenere voluit, quo sacrilegium Iudaeorum litteris mandaret. Docet insuper, arandinem siccam et vacuum in manu Christi veterem legem praesignasse, quae vacua erat, utpote umbra futurorum, in cuius figura altare non solidum, sed vacuum fieri praecipiebatur; hanc autem veteris illius legis vacuitatem Christus implevit, ipso testante (Matth. 5): *Non veni solvere legem, sed adimplere*: non enim umbrosa illa praecepta solvebat, sed ipsa rei veritate implebat: et d. Athanasius (tom. 3. in *Evang. de Pass. et cruc. Dom.*) arandinem in manu Christum accepisse ait, ut antiquum serpentem interficeret: verba Athanasii sunt: *Hinc rursus est, quod arandinem accepit cum illi a diabolo porrigeretur ignaro, quod contra seipsum gladium acueret; dicitur enim arundo serpentibus lethalis esse, atque inde potissimum interfici: et paucis interpositis subdit: Quale quid David in Golia designavit, qui sumpto adversarii gladio eo ipso illius caput praecidit, idem quoque Sercator fecit, sumens arundinem ab illis, ut nos non solum liberaret a versutia serpentis, sed ut illum serpentem tolleret, et mortuum exhiberet. His addamus et nos, tum quod olim ex arundine sagittae fiebant, ut constat ex Virgilio:*

actaque multo
Perque uterum sonitu, perque illa venit arundo:

unde diabolus, et Iudaei arandinem in manu Christi ponentes, sagittarum contra se materiam illi subministrabant: sagittarum inquam earum, quarum meminit David (Psal. 7): *Arcum suum tendenti, et paravit illum, et in eo paravit casa mortis, sagittas suas ardentibus effecit*: tum quod licet inter saeculi viros, et praesertim sanguinis claritate conspicuus virga percuti, magna censatur iniuria, maior tamen et gravior sibi videtur, si illa arundinea sit. Diabolus ergo futurae suae calamitatis necis, arundinem Christo porrexit, sed in caput suum, quia dum hae eadem illum percussit foras eiecit (Joan. 12): *Nunc princeps huius mundi eiecitur foras, graviore diabolus iniuria, deteriorisque infamiae nota manet la cessus, non cum ense velut nobilis, ut solidio fuisse, instar mancipii, sed tanquam contemptibilis canis arundine percussatur, et abigitur.*

Tandem in eo, quod scapulum istud arandineum fuerit, hoc morale arbitror latere mysterium, quod per illud significatur, sceptra, regna, mundi pompam, ac saeculi honores, vana, infirma, ac caduca esse, non secus ac arundo fragilis, et vacua est. Egregie id exprimit visio Zachariae, qui postquam viderat quatuor quadrigas, quarum equi quidam erant rufi, quidam nigri, quidam albi, alii varii, per quae quatuor imperia mundi significabantur, Assyriorum, Persarum, Graecorum, Romanorum, interrogavit angelum: *Quid sunt haec domine? qui respondit: Hi sunt quatuor venti. In quo non obscure ostendit, tantam esse eorum imbecillitatem, ut velut venti flatus facile evanescent: unde recte Iob (c. 20): Hoc seio*

quod laus impiorum brevis sit. Si ascenderit usque ad caelum superbia eius, et caput eius nubes tetigerit, quasi sterquilium in fine perdetur, et qui eum viderant, dicent, ubi est? velut somnium avolans non invenitur. Duplici apta satis metaphora Iob temporalis regni, et mundani honoris caducitatem edisserit. Prima est sterquilium, in quod tandem potentissimi Principes, morte nemini parcente, convertentur. Unde de Alexandro Magno omnium Principum maximo postquam sacra Scriptura dixerat (1. Mach. 4): *Pertransit usque ad fines terrae, et accepit spolia multitudinis gentium, et sicut terra in conspectu eius, tandem commemorant Historici, propinato sibi veneno interisse, et in terram conversum nemo ambigit.* Et hinc est, quod ut narrat Paradinus, postquam Romulus Urbem Romanam, mundi metropolim condiderat, loco stemmatum non aliud insigne assumpsit, quam foeni fasciculum ex lancea pendente: hoc symbolo significare volens, se, et omnia sua non secus ac vile foenum in faeces sterquilium tandem convertenda esse. Secundam subiunxit Daniel metaphoram a somno mutualem. Viderat Nabuchodonosor statum ex auro, argento, et aere conflatum, quae praedicta etiam imperia praesignabant, tamen proculdubio, nec aurum, nec argentum verum erat, sed somnium et commentitium; quo aperte innuitur, omnem mundi gloriam quasi somnium esse. Vidit etiam Daniel perexiguam lapidem ex monte descendente statuam confregisse, ac penitus destruxisse. Ita sane accidit principi Aman, quem unus solum Mardochaei irreverentia ita contristabat, ut nihil sibi habere videretur, dum solus Mardochaeus ante illum genua flectere recusabat. Hoc quid eral, nisi exiguum lapidem ingentem statuam in minutissimas particulas conterere? Ac tandem, sicut arundo inter omnes plantas mobilior est, et ideo quocumque vento facile agitur; ita sane regnum, dignitatum, honoris, et gloriae summa est instabilitas, incredibilis inconstantia, Pausi attestante (R. S.): *Mutationi subiecta est omnis creatura.* Terra tremoribus concutitur, et varios terrae motus patitur, adeo ut quasi os aperiens, superbiissima aedificia devoraverit, ac fortissimas arcus absumpserit. Mare continuus augmentis et decrementis non parci, innumerisque procellis commovetur. Aer ventorum turbine adeo agitari solet, ut altissimas quasque arbores penitus eradicet. Coeli continis circulationibus in orbem moventur. Sol et luna eclipsim quandoque sustinent. Quid de potentissimis civitatibus dicam? Nulla eivum multitudo insigniur Ninive; nulla militum fortitudo, et bellandi arte Carthagine praestantior; nulla literarum studii, ac multiplici doctrinae eruditione Athenis magis conspicua; nulla pyramidum, et columnarum artificiosa structura mirabilior quam Memphis: ex his tamen omnibus nihil superfuisset videmus, nisi exigua quaedam aedificiorum vestigia, in quibus indidicare corvi consueverunt. Assyrit mille super quingentos annos regni sceplrum tenuerunt, sed a Medis devicti fuerunt; Medi a Persis; Persae a fumo, in quem tandem ipsi eva-

nerunt, quia ex illorum numero erant, de quibus praedixerat David (Psal. 36): *Mox ut honorificati fuerint, et exaltati, quemadmodum fumus deficiunt.* Benigne Israeliticum regnum, quod ob suam firmitatem clavo fortunae rotam fixisse videbatur, bene infinitis mutationibus inversum videmus: ita ut non immerito iusserit Deus Ezechielii urbem Hierusalem in luteo latere describere, a quo exigua aqua decedente, exarata urbis figura facile deleri posset: quia, ut dixit d. Paulus (1. Cor. 7): *Præterit figura huius mundi.* Quibus verbis alludere videtur Apostolus ad regum et imperatorum figuram, quae comici in theatris assumere consuevere; comica tamen scaena peracta continuo eas deponunt.

HOMILIA XVII.

De variis illusionibus, quas Christus Dominus pertulit regalibus insignibus indutus, in illa verba (Marci 9): Coeperunt conspungere, et velare faciem, et colaphis cadere, et dicere: Prophetiza, quis est, qui te percussit, et illa alia: Ecce Homo (Joann. 19).

Adeo Iudaeorum rabies in Christum Dominum effervuit, ut non satis sibi videretur supplicis ac iniuriis illuc usque illis illum affecisse: et ideo alia nova, nunquamque excogitata ignominiae ac dedecoris genera ipsi excogitarunt. Et quidem in primis, ut ostenderent, falso et arroganter Prophetiae nomen sibi usurpasse, velantes eius faciem, diras alas ei impingebant, dicentes: *Prophetiza, quis est qui te percussit*: quod cum nequam effecisset, fatearis invitus opus erit, te non esse verum, sed falsum et mendacem Prophetam: loco etiam genua flectentes, hac salutatione tantquam scitilium et irrisorium regem illudebant: *Ave Rex Iudaeorum*, ut enim testatur Martialis, hoc salutationis genus solitum erat potentioribus exhiberi:

Discurris tota vagus urbe, nec ulla cathedra est,
Cui non maue feras irrequietus ave.

Et Lampridius refert, Alexandram Severam imperatorem, in hunc modum salutari consuevisse: *Ave Alexander.* Memini Alcibiadem, teste Plutarcho (in *Alcibiade*), dixisse: *Testor Deos immortales, me caelium in Laconia non sensisse, nec proscriptionem bonorum, nec vulnera corporis, quantum verbum illusionis, quo me Cleophon in facie illusit.* Consonant his verba Senecae in quadam sua epistola: *Nullus maior labor, quam ferro illusiones*: unde Saul de vita iam desperans, cuidam militi dixit (1. Reg. 31): *Eragina gladium tuum, et percute me, ne forte veniant incremencisi isti, et interficiant me illudentes.* Romani etiam quidam nobiles tempore Neronis, ab illo vocati, praesagientes

ignominioso, ac illusorio supplicio eos vellemulcare, ipsi accessit carnificae ab illo privellim iugulati sunt. Si ergo illusio gravissimum omnium tormentorum reputatur; quod pulchrum Christum Dominum atrocissima tormenta subisse, cum tot ac tam variis pertulerit illusiones? Sacra narrat historia, Davidem a rege Achis illum, ac tanquam fatuum reputatum fuisse; Samsonem a Philistaeis derisum, et oculis privatum; a rege Hanon ministros Davidis ad illum missos eam sustinuisse irrisionem, quod medias barbas abraserit; gravis etiam fuit olim puerorum illusio adversus Elisaeum: *Descende calceae: Descende calceae*, repente; gravior illa Cham erga parentem suam Noe, quod ebrius nudo corpore iaceret, irridentis. Ceterum irrisiones hae, si cum Christi irrisionibus conferantur, irrisiones nequam dici possunt: nam cum gravior sit illusio, quo dignior et excellentior est persona illusa; certo cum Christi hypostasis esset divina, quae adeo nulla dignior et sublimior ea, aperte efficitur, quantum praestat excellentia et dignitate creator creaturis, tantumdem debita servata proportione irrisionem creatoris creaturarum irrisionem gravitate excedere. Illud tamen Christi mansuetudinem non parum commendat, quod cum supra enarratas Noe, Elisaei, Samsonis, Davidis illusiones acerrime ipse vindicaverit; proprias tamen, tanquam agnus mansuetus obmutescens, absque vindicta sustinuerit. Sed iam singularum gravitatem, ut coepimus, attente contemplantur. Velamine faciem Christi operuerunt, velut olim testamenti arcam pellibus vilibus et impolitiss: tum quasi indignam arbitantes ab hominibus videri; tum alludere volentes ad velamen, quo olim facies Moysis cooperta fuit, eo quod prae nimio splendore illam immediate Israelitae intueri non possent. Cum enim Christi facies tunc esset colaphorum livore denigrata, et cruore sanguinis e capite decidentis deturpata, illusionis et loci gratia, quasi adeo splendens, et irradiantem faciem haberet, ut in eam oculorum aciem intendere non possent, velamine instar Moysis cooperuerunt; et qui Moysae velamine cooperto, inferiorum montis partem prae timore et reverentia attingere non audebant, verticem huius excelsi montis, nempe supremam Christi partem caput et faciem palms acriter percucientibus contingere non verecundantur.

Aliter philosophatur de hoc illusionis genere d. Hieronymus (sup. *Matthaeum*). Ait enim faciem Christi Domini tot ex se splendoris et fulgoris radios emittere, ut aegre ac moleste eam intuerentur, et ab inferendis colaphis quodammodo retardarentur: et ideo ut licentiosius eum percuterent, vultum eius velasse. Sane Christi facies praeter innatam pulchritudinem, quae speciosus prae illis hominum erat, illam conspicientes adeo exhilarabat, ut, teste beata Birgitta ex revelatione ei facta, familiaris hic sermo esset Hebraeis maestitia affectis: *Eamus ad intuendum flum Mariae, ut hilares reddamur.* Hinc immanitas horum illusorum manifestus apparuit, qui faciem illum, in quam desiderant angeli videre, et quae solo intuitu